

ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE VERVOERSAUTORITEIT**Samenvatting**

Het voorliggende ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid voor het departement Mobiliteit en Openbare Werken om personeelsleden van De Lijn over te nemen in het kader van de werking van de nog door de Vlaamse Regering op te richten vervoersautoriteit.

Daarnaast wordt een DAB Vervoersautoriteit opgericht zodat de budget- en contractopvolging door de vervoersautoriteit op de meest efficiënte manier kan verlopen.

MEMORIE VAN TOELICHTING**I. ALGEMENE TOELICHTING****A. Situering**

1. Op 3 april 2019 keurde het Vlaams Parlement het decreet betreffende de basisbereikbaarheid (verder decreet Basisbereikbaarheid) goed, dat op 26 april 2019 werd bekrachtigd en afgekondigd. Het decreet Basisbereikbaarheid introduceert een vraaggericht openbaar vervoer: het aanbod wordt daarmee beter afgestemd op de vervoersvraag van de reiziger en op de reële vervoerstromen.

Het openbaar vervoer bestaat uit een gelaagd model van netwerken die elkaar aanvullen: het treinnet, het kernnet, het aanvullend net en het vervoer op maat. Artikel 35 van het decreet Basisbereikbaarheid bepaalt dat het vervoer op maat wordt geoperationaliseerd en gecoördineerd door een Mobiliteitscentrale.

Eén van de uitgangspunten van het decreet Basisbereikbaarheid is dat het aanbod van openbaar vervoer niet op zichzelf staat maar deel uitmaakt van het totale mobiliteitsnetwerk. Om dit goed en kostenefficiënt te organiseren, is er nood aan een overkoepelende mobiliteitsregie – onafhankelijk aan de modus – die in handen is van de Vlaamse overheid.

2. Er wordt een overkoepelende mobiliteitsregie uitgebouwd om onder meer de volgende doelstellingen overeenkomstig artikel 5, §1 van het decreet Basisbereikbaarheid te realiseren:

- het bereikbaar maken van belangrijke maatschappelijke functies op basis van een vraaggericht systeem en met een optimale inzet van vervoers- en financiële middelen;
- combimobiliteit en synchromodaliteit te faciliteren en een geïntegreerd mobiliteitsnetwerk uit te werken; alle initiatieven voor collectief aangeboden vervoer of vervoer op maat te capteren, te integreren en de exploitatievoorwaarden te vereenvoudigen;
- een gedeelde verantwoordelijkheid te creëren van de verschillende actoren.

Basisbereikbaarheid gaat hand in hand met een duurzaam ruimtelijk kader door middel van een geïntegreerde aanpak van vervoer, infrastructuur en ruimtelijke

ontwikkelingen, op het gebied van planvorming, financiering, investeringen, onderhoud en exploitatie.

Deze overkoepelende mobiliteitsregie komt toe aan het modusneutrale departement Mobiliteit en Openbare Werken.

3. De conceptnota aan de Vlaamse Regering van 10 mei 2019 betreffende de uitwerking van de Mobiliteitscentrale, vermeldt dat het departement Mobiliteit en Openbare Werken een vervoersautoriteit zal oprichten. De vervoersautoriteit zal de decretaal bepaalde rol van het departement als modusneutrale en overkoepelende mobiliteitsregie ondersteunen door het opnemen van specifieke regietaken die verband houden met het lijngebonden openbaar vervoer en het vervoer op maat.

De opname van een regierol door het departement Mobiliteit en Openbare Werken is zeer belangrijk. Er is een sterke verwevenheid tussen de uitbouw van de Mobiliteitscentrale en de uitbouw van het mobiliteitsnetwerk. Er zal immers een nauwe verbondenheid tussen beleidsvorming en -uitvoering aanwezig blijven, in samenwerking met de verschillende belanghebbenden. Gelet op de sterke verwevenheid tussen uitvoering en regie is het van belang dat het departement Mobiliteit en Openbare Werken de aansturing voor zijn rekening neemt.

De ter zake uitgewerkte Europese regelgeving – en in het bijzonder Europese verordening 1370/2007 – ondersteunt deze visie door een duidelijk onderscheid te maken tussen de bevoegde instantie en de exploitant van openbare diensten. Ook in Wallonië bijvoorbeeld is dergelijke opsplitsing voorzien in het decreet van 21 december 1989 betreffende de diensten voor het openbaar vervoer in het Waalse Gewest, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen de “*autorité organisatrice de transport*” (AOT) en de “*Opérateur de Transport de Wallonie*” (OTW).

4. Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 streeft naar een verdere operationalisering van het decreet Basisbereikbaarheid en benadrukt de regierol van het departement Mobiliteit en Openbare Werken als volgt: “*De fundamentele van basisbereikbaarheid, is een sterk, vraaggericht openbaar en collectief vervoer, netwerken van veilige fietspaden en -snelwegen en mobipunten waar de overstap tussen verschillende vervoersmodi gefaciliteerd wordt, worden in heel Vlaanderen samen met de vervoerregio's gelegd, onder regie van het departement MOW. [...] In de vervoerregio's overleggen de diverse mobiliteitsspelers (De Lijn, departement MOW, AWV, De Vlaamse Waterweg, NMBS, Infrabel...) op structurele basis met de lokale besturen, onder regie van het departement MOW.*”

5. Er zal door de Vlaamse Regering een vervoersautoriteit worden opgericht als administratieve entiteit bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken. Zoals hierboven aangehaald, staat de vervoersautoriteit in voor specifieke regietaken die verband houden met het lijngebonden openbaar vervoer en het vervoer op maat,. Het voorliggend decreet strekt ertoe om de mogelijkheid te bieden aan het departement om hiertoe personeelsleden van De Lijn over te nemen.

Daarnaast wordt door voorliggend decreet bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken de DAB Vervoersautoriteit opgericht als dienst met afzonderlijk beheer, overeenkomstig artikel 109 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en dit ten behoeve van het financieel en boekhoudkundig beheer in het kader van de bovenvermelde regietaken.

B. Inhoud

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Initieel zouden de ontwerpbevestigingen inzake de oprichting van een vervoersautoriteit als administratieve entiteit en met betrekking tot de overdracht van personeelsleden van De Lijn, worden opgenomen als wijzigingsbevestigingen in het decreet Basisbereikbaarheid.

Uit het advies van de Inspectie Financiën dd. 11 april 2021, bleek de voorkeur uit te gaan naar een apart decreet, waarbinnen tevens de DAB Vervoersautoriteit wordt opgericht.

Als gevolg van het advies van de Raad van State van 28 oktober 2021 wordt de opzet van het decreet verengd tot oprichting van de DAB Vervoersautoriteit en de wettelijke basis voor de mogelijke overdracht van personeel van de EVA Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn naar het departement Mobiliteit en Openbare Werken.

Impactanalyse

Door middel van de door de Vlaamse Regering op te richten administratieve entiteit vervoersautoriteit zal een hoog kwalitatief (extra) aanbod van openbaar personenvervoer verder worden gestimuleerd middels de verduidelijking van de regierol van het departement Mobiliteit en Openbare Werken.

Deze centrale regierol zal gedeeltelijk vorm krijgen door de oprichting door de Vlaamse regering van een administratieve entiteit vervoersautoriteit, die specifieke regietaken opneemt die verband houden met het lijngebonden openbaar vervoer en het vervoer op maat.

De vervoersautoriteit kan ook worden beschouwd als praktische uitwerking van de zgn. 'bevoegde instantie' zoals voorzien in de Europese verordening 1370/2007.

Door middel van de door dit decreet op te richten DAB Vervoersautoriteit wordt een centrale budget- en contractopvolging gegarandeerd. De oprichting van de DAB Vervoersautoriteit maakt dat deze kan beschikken over een afgescheiden boekhouding en begroting. Dit betekent dat de budget- en contractopvolging door de vervoersautoriteit op de meest efficiënte manier kan verlopen. Dat is m.n. noodzakelijk omdat de vervoersautoriteit met verschillende soorten inkomsten en uitgaven moet kunnen werken.

Om bovenvermelde regietaken uit te voeren voorziet het ontwerp van decreet dat het departement Mobiliteit en Openbare Werken personeelsleden van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn kan overnemen om in te zetten voor bepaalde taken die worden overgeheveld van De Lijn naar de vervoersautoriteit.

Daarnaast zal het departement Mobiliteit en Openbare Werken, waar nodig, ook eigen personeelsleden toewijzen aan de Vervoersautoriteit of specifiek daarvoor aanwerven.

De DAB Vervoersautoriteit daarentegen beschikt niet over eigen personeelsleden, bijgevolg worden deze voorzien door het departement Mobiliteit en Openbare Werken, samen met de nodige logistieke ondersteuning.

Implementatie

De Vlaamse Regering zal op grond van haar eigen uitvoeringsbevoegdheid conform artikel 87 van de BWHI de regietaken en de werking van de administratieve entiteit vervoersautoriteit en van de DAB Vervoersautoriteit bepalen.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden onder dewelke personeelsleden van De Lijn kunnen worden overgenomen door het departement Mobiliteit en Openbare Werken.

Het decreet zal in werking treden op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 1 januari 2024.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Advies Inspectie Financiën

De Inspectie van Financiën verleende op 14 juni 2021 gunstig advies over het ontwerp van decreet.

2. Advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA)

De Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) verleende op 17 september 2021 haar advies.

De MORA formuleert in dit advies geen opmerkingen op het ontwerp van decreet, maar doet wel een aantal suggesties voor het uitvoeringsbesluit, aangezien een groot aantal strategische beleidskeuzes zullen uitgewerkt worden in dergelijk uitvoeringsbesluit.

Het uitvoeringsbesluit moet voor de MORA aangeven hoe de tactische rol van de Vervoersautoriteit zal worden ingevuld en welke verantwoordelijkheden en taken toebehoren aan de Vlaamse Regering, het strategische en het operationele regieniveau.

De MORA doet een aantal suggesties m.b.t. de taken die moeten worden meegenomen in het uitvoeringsbesluit:

- de vervoersautoriteit moet zorgen voor afstemming tussen vervoerlagen, integratie van tarieven en tickets en toegang tot reisinformatie. Dit vergt samenwerking met en afstemming tussen verschillende beleidsdomeinen;
- de vervoersautoriteit zal als beheerinstantie fungeren van het openbaar vervoer in Vlaanderen en heeft voor de MORA een belangrijke monitoring- en rapporteringstaak over de organisatie en prestaties van het openbaar vervoer;
- jaarlijks de dienstverlening van het openbaar vervoer monitoren;
- jaarlijks een tevredenheidsenquête opstellen van gebruikers van het openbaar vervoer;
- er mee op toezien dat de benchmark van de interne exploitant kwalitatief wordt uitgevoerd en ondersteunen waar nodig.

Hierop kan geantwoord worden dat de vervoersautoriteit specifieke regietaken zal opnemen die verband houden met het lijngebonden openbaar vervoer en het vervoer op maat en dat de door de MORA geformuleerde suggesties worden geëvalueerd naar aanleiding van het uitvoeringsbesluit dat de oprichting van de administratieve entiteit vervoersautoriteit, haar taken en werking zal regelen.

Over het eventueel overhevelen van de tweedelijns klachtenafhandeling van de Vlaamse Ombudsdienst naar de Vervoersautoriteit is nog geen beslissing genomen.

Een mobiliteitsindiceringstoepassing voor doelgroepreizigers zal zo veel als mogelijk gebruik maken van bestaande informatie, wat impliceert dat er hierover met verschillende instanties zal moeten overlegd worden (zoals door de MORA gevraagd).

3. Advies van de Raad van State

Op 28 oktober 2021 verleende de Raad van State haar advies nr. 70.226/3.

Conform de opmerkingen onder punt 3.1 tot en met 3.4 werden artikel 3, het tweede en derde lid van artikel 5, artikel 6 en 7 weggelaten uit het decreet nu de Raad van State van oordeel is dat de decreetgever enkel bevoegd is voor de oprichting van de DAB Vervoersautoriteit. Het komt aan de Vlaamse Regering toe om enerzijds de bevoegdheden, organisatie en werking van de DAB vervoersautoriteit te regelen en anderzijds de administratieve entiteit vervoersautoriteit bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken op te richten en haar taken en werking vast te stellen conform de bevoegdheden die voortvloeien uit artikel 87 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI).

Artikel 6 (voorheen artikel 9) werd aangevuld met een uiterste datum van inwerkingtreding in overeenstemming met de opmerking van de Raad van State onder punt 5.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Het voorliggende ontwerp van decreet betreft een gewestbevoegdheid. De inhoud van dit ontwerp van decreet regelt namelijk aspecten van het mobiliteitsbeleid die onder de bevoegdheid van de gewesten vallen (artikel 6, §1, X, eerste lid, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (BWHI)).

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Personeel

Artikel 3

In dit artikel – geïnspireerd op artikel 5*bis* van het decreet van 31 januari 2003 betreffende de oprichting van een Eigen Vermogen "Flanders Hydraulics", ingevoegd bij het decreet van 9 oktober 2020 – wordt de decretale grondslag gecreëerd voor de overname door het departement Mobiliteit en Openbare Werken van personeelsleden van de Vlaamse Vervoermaatschappij-De Lijn die zullen worden ingezet voor specifieke regietaken die verband houden met het lijngebonden openbaar vervoer en het vervoer op maat.

Aangezien de personeelsleden van De Lijn – in tegenstelling tot die van het departement Mobiliteit en Openbare Werken – niet vallen onder het toepassingsgebied van het Vlaamse personeelsstatuut van 13 januari 2006 (VPS), moeten de voorwaarden van het VPS worden nageleefd om als personeelslid van De Lijn bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken te kunnen tewerkgesteld worden.

Teneinde het gelijkheidsbeginsel te garanderen, voorziet het derde lid van het artikel dan ook dat de kandidaten moeten slagen voor een objectieve selectieproef. Hoofdstuk 2 van Titel III van het VPS van 13 januari 2006 bepaalt de regels inzake de selectie via een objectief wervingssysteem.

Dat externen zich kunnen kandidaat stellen voor deze functie bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken wordt op basis van de formulering van dit artikel van het ontwerpdecreet niet uitgesloten. Het decreet voorziet wel dat de Vlaamse Regering de voorwaarden van de objectieve selectieproef vaststelt.

Bij de concrete uitwerking van deze regels via een besluit van de Vlaamse Regering, zal het gelijkheidsbeginsel gerespecteerd worden. Zo kan de objectieve selectie bijvoorbeeld bestaan uit een screening van het CV en een selectie-interview op basis van vooraf vastgestelde selectiecriteria die deel uitmaken van het functieprofiel en die worden beschreven in het selectiereglement.

Het selectie-interview wordt afgenomen door een jury die bestaat uit medewerkers van het departement Mobiliteit en Openbare Werken. Op basis van de resultaten van de selectie-interviews ontvangt de manager van de in dienst nemende overheid gemotiveerde adviezen over elke kandidaat. De in dienst nemende overheid neemt de beslissing over de indienstneming op basis van de geformuleerde adviezen.

Hoofdstuk 3. De DAB Vervoersautoriteit

Artikel 4

Dit artikel voorziet in de oprichting van de "DAB Vervoersautoriteit" bij het departement Mobiliteit en Openbare Werken. Deze wordt overeenkomstig artikel 109 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) opgericht als dienst met afzonderlijk beheer (DAB) die instaat voor het budgettair, financieel en boekhoudkundig beheer.

Voormeld artikel in de VCO bepaalt dat een DAB, behoudens andersluidende bepaling, de in het VCO bepaalde regels volgen die van toepassing zijn op de Vlaamse Gemeenschap.

De oprichting van de DAB Vervoersautoriteit, maakt dat deze kan beschikken over een afgescheiden boekhouding en begroting. Dit betekent dat de budget- en contractopvolging door de vervoersautoriteit op de meest efficiënte manier kan verlopen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het gegeven dat de vervoersautoriteit diverse inkomsten en uitgaven zal hebben.

De begrotingen van de diensten met afzonderlijk beheer maken deel uit van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en worden hieraan toegevoegd. Op het einde van het begrotingsjaar wordt het niet-aangewende gedeelte van het begrotingssaldo van de diensten met afzonderlijk beheer overgedragen naar het volgende begrotingsjaar.

Artikel 5

Dit artikel voorziet in de bepalingen m.b.t. de wijze waarop de begroting van de DAB Vervoersautoriteit wordt gestijfd, i.e. via een betoelaging ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (die de compensatie voor de opdracht van openbare dienstverlening en de werking van de Mobiliteitscentrale dekt) enerzijds en via de eigen ontvangsten van de DAB anderzijds. De eigen ontvangsten bestaan o.a. uit de ontvangsten van de verkoop van vervoerbewijzen voor het vervoer op maat en uit eventuele bijdragen van zgn. derde betalers.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 6

Het decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 1 januari 2024.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS